

Rahoittajat edistävät avointa tiedettä

Julkaistu 21.11.2014 klo 10:20 Kirjoittaja Jessica Parland - von Essen

Avoimen tieteellisen julkaisemisen periaatteisiin on jo vuonna 2003 laaditusta [Berliinin julistuksesta](#) lähtien kuulunut ajatus tiedon keräämisestä avoimiin julkaisuarkistoihin. Berliinin julistuksen mukaan tieteellinen tieto leviää vaillinaisesti, jollei tietoa lueta ja jaeta vapaasti. Ihmiskunnan tuottamaa tietoa ja kulttuurillista perintöä täytyy välittää globaalisti ja vapaasti internetissä. Suomen yliopistojen rehtorien neuvosto on allekirjoittanut julistuksen.

Avoimien julkaisuarkistojen avulla tieto on sekä säilytettävissä että muiden löydettävissä ja luettavissa. Tutkimusrahoittajat vaativatkin yhä useammin avointa julkaisemista perinteisten julkaisujen kohdalla. Uusi digitaalinen tutkimusympäristö ja sen menetelmät luovat odotuksia myös tutkimuksen muiden aineistojen avaamiselle. Tutkimuksen toistettavuus ja uskottavuus edellyttävät sekä tutkimusdatan että tutkimusmenetelmien mahdollisimman suurta läpinäkyvyyttä.

Kuva: aranjuan1404/Flickr

Euroopan unionin suuressa [Horizon2020 tutkimus- ja innovaatio-ohjelmassa](#) on lähdetty vaatimaan yhä suurempaa avoimuutta ja parempaa tiedonhallintaa. Julkaisemiseen suositellaan joko ala- tai organisaatiokohtaisia arkistoja kuten fysiikan [arXiv](#) tai keskitettyjä palveluita. Sopivan arkiston voi löytää esimerkiksi [OpenAIRE](#)-palvelun kautta. Komissio suosittelee julkaisemaan avoimesti myös sellaista tieteellistä aineistoa, jota ei ole vertaisarvioitu, kuten kirjoja, raportteja ja konferenssipapereita.

Euroopan komissio rohkaisee tutkijoita myös julkaisemaan tutkimukseen liittyvän datan. Itse asiassa Horizon2020-ohjelmassa on aloitettu erillinen pilotti, jossa veloitetaan myös tutkimusdatan julkaisuun. Tutkimusaineistoja voi parhaiten julkaista data-arkistoissa, joita voi löytää esimerkiksi [Databib](#)- tai [re3data](#)-palveluiden kautta.

Euroopan tutkimusneuvosto (ERC) päivitti vastikään [ohjeistustaan](#), joka on alusta asti vahvasti asettunut Open Access-periaatteiden taakse. Tutkimusneuvosto onkin osaltaan edistänyt OA-toimintaa muun muassa osallistumalla suosittelmansa [arXiv:n](#) toimintaan ja suosittelemalla biotieteille [Europe PMC-palvelua](#). Uusissa ohjeissaan Euroopan tutkimusneuvosto on ottanut huomioon myös tutkimusaineistot ja suosittelee niiden jakamista aina kun se on mahdollista.

Myös suomalaiset tutkimusrahoittajat rohkaisevat tai vaativat julkaisemaan rahoittamaansa tutkimusta avoimesti. [Suomen Akatemia](#) kehottaa avoimeen tieteelliseen julkaisemiseen ja edellyttää, että tutkijat jo rahoitusta hakiessaan sisällyttävät tutkimussuunnitelmaansa lyhyen julkaisu- ja aineistohallintasuunnitelman. Jos tieteenalalla on käytettävissä korkeatasoisia *open access* -julkaisuja, Akatemia kehottaa ensisijaisesti avaamaan tieteelliset julkaisut ns. vihreän tien avulla, mutta Akatemia tukee myös ns. kultaisen tien avointa julkaisutapaa.

Suomen Akatemia suosittelee myös tutkimusaineistojen tallentamista ja julkaisemisesta esimerkiksi [Yhteiskuntatieteellisessä tietoaarkistossa](#) tai [Avoimen tieteen ja tutkimuksen palveluiden](#) avulla. Näiden palveluiden käyttö varmistaa muun muassa sen, että niihin voi pysyvästi viitata.

Tutkimusrahoittajat ovat yleensä valmiita hyväksymään avoimeen julkaisemiseen liittyviä kustannuksia, kuten siihen kuluva työaika tai julkaisumaksuja, kunhan ne on huomioitu jo suunnitteluvaiheessa. Myös eräät yliopistot voivat kattaa open access -julkaisumaksuja.

Muita ohjeita:

[Nordforsk](#)

[Tekesin yleiset ohjeet](#)